

Archeologický skanzen Březno a jeho muzejní využití

Bedřich Štauber Okresní muzeum Louny

Při slově skanzen si většina lidí představí záměrně vytvořený soubor venkovských lidových staveb přístupný návštěvníké veřejnosti.

Archeologický skanzen v Březně u Loun je, přes některé vnějškové shody, jinou záležitostí.

Zásadní rozdíl je již v samotném vzniku tohoto ojedinelého útvaru. Jestliže klasické skanzeny zachraňují a konzervují ohrožené, avšak existující objekty, v případě březenského muzea pod širým nebem jde o nově vytvořené rekonstrukce pravěkých a raně dějinných objektů, zachycujících na březenské lokalitě dlouholetým archeologickým výzkumem Dr. Pleinerové z Archeologického ústavu v Praze.

Nyní existující archeologický skanzen nebyl budován pro návštěvnícké využití muzejního typu. Jednalo se o cílený vědecký experiment, jehož výstupu pomáhaly rekonstruovat v průběhu budování jednot-

livých staveb a zařízení technologické postupy pravěkých tvůrců, umožňovaly ověřovat hypotézy o pracovních technikách, zjišťovat fyzickou náročnost prací, účinnost nástrojů (kamenných i kovových) při zpracování stavebních materiálů a s tím i časovou náročnost budování jednotlivých objektů. Následně pak byly tyto sídlištní objekty prověřovány z hlediska jejich obytných vlastností (experimentální pobyty dobrovolníků v letním i zimním období). Hrnčířské pece byly používány k výpalu replik pravěké a staroslovanské keramiky za přísně sledovaných technologických podmínek. Zjednodušeně řečeno - objekty ve Březně jsou i nyní fungujícím experimentálním materiálem, mj. z hlediska trvanlivosti a odolnosti objektů vůči přírodnímu prostředí. Vzhledem k faktu, že jednotlivé objekty zde byly postupně budovány od počátku osmdesátých let do roku 1992, jde o relativně dlouhý časový úsek, umožňující i tato porovnání.

Muzejní funkce skanzenu vznikala pozvolna jako druhotný produkt původně jednoznačně vědeckého experimentu. Postupně vznikající soubor staveb a technologických zařízení od počátku přitahoval zájem laické veřejnosti (stejně jako předchozí dlouholetý výzkum). Ačkoliv je lokalita relativně vzdálená od města Loun, není nedostupná a lze ji navštěvovat i v rámci delší pěší vycházky. Postupně rostoucí zájem veřejnosti vedl k záměru zpřístupnit tento nezvyklý soubor rekonstrukcí objektů dávné minulosti pro běžné návštěvníky. Tato myšlenka nabyla konkrétní podobu na počátku devadesátých let, kdy Okresní muzeum v Lounech se sou-

hlasem svého zřizovatele a po dohodě s Archeologickým ústavem v Praze přijalo podíl na zjišťování chodu skanzenu (technické zabezpečení, personální vybavení, ostraha aj.). Dlužno dodat, že muzeum spolupracovalo s archeologickým pracovištěm ve Březně již v předchozích letech, nešlo však o využívání vznikajícího skanzenu k muzejním účelům. K definitivnímu zlomu došlo v roce 1994, kdy okresní muzeum převzalo po předchozí dohodě s Archeologickým ústavem AV ČR Praha skanzen do své správy, jako svou plnohodnotnou součást.

V této době již skanzen fungoval jako cíl řady návštěvníků, zvláště školní mládeže a studentů. Díky mediální propagaci se podařilo dostat toto zajímavé místo do širšího povědomí nejen odborné veřejnosti, a v současné době nejsou ničím neobvyklým zájezdy zájemců o návštěvu březenského skanzenu z celých Čech i ze zahraničí.

Pochopitelně, že návštěvnické využívání skanzenu s sebou nese řadu problémů. V prvé řadě jde o opotřebování jednotlivých staveb návštěvnickým provozem, což zvyšuje tlak na nutnou údržbu, která je poměrně složitá (zajišťování výmazu stěn, dílčí opravy dřevěných konstrukcí, opravy doškových a rákosových střešních krytin, atd.). Návštěvní provoz si vyžádal zřízení trvalých pracovních míst hlídačů a průvodců. Své náklady si žádá i propagace a zajištění informací pro návštěvníky, stejně jako zajištění trvalé ostrahy objektů a vůbec běžného chodu této specifické části muzea.

Dosavadní zkušenosti s provozem archeologického skanzenu ve Březně u Loun však umožňují konstatovat, že jeho zpřístupněním veřejnosti byla výrazně rozšířena nabídka poznávacích možností pro malé i dospělé návštěvníky. Jejich počet hovoří sám za sebe - v průběhu posledních sedmi let navštívilo skanzen, i přes jeho odlehlost a nepříliš velký plošný rozsah 19 787 návštěvníků.

